

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی، قائم‌مقام مدیر حوزه‌های علمیه در این نشست، حضور طلاب هندوستانی برای تحصیل علوم دینی را مورد توجه قرار داد و گفت: این طلاب بعد از اتمام تحصیل برای تبلیغ و رساندن پیام دین باید به کشور خود برگردند. وی افزود: باید ریزینی‌های لازم انجام شود که پس از بازگشت این طلاب، از آن‌ها حمایت صورت بگیرد. قائم‌مقام مدیر حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه ظرفیت بالایی در عرصه فقه و اصول در حوزه علمیه قم وجود دارد، عنوان کرد: طلاب هندی برای اجتهاد می‌توانند از ظرفیت حوزه علمیه قم بهره‌مند شوند.

• تولیدات پژوهشی به زبان‌های مختلف دنیا ترجمه شود

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی هم در این نشست، با بیان اینکه با توجه به اینکه حوزه باید پاسخگوی نیازهای جامعه باشد، امروز شاهد تولیدات پژوهشی بسیاری هستیم، اظهار کرد: پژوهشکده‌های مختلف علمی در این راستا به تولید اثر پرداخته‌اند؛ برای رشد دانش، باید به سمت نظریه‌های رفتاری و فرهنگی حرکت کنیم. معاون پژوهش حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه ناظر به این نیاز کلان، تولیدات خوبی را داشته‌ایم، عنوان کرد: باید این تولیدات را به زبان‌های مختلف دنیا ترجمه کنیم. وی با اشاره به اینکه بیش از ۱۱۰ موضوع مهم اسلام را احصا کرده‌ایم، خاطرنشان کرد: تمام این کلان‌موضوعات در دست نویسندگان توانمند است که ترجمه آن‌ها به زبان‌های مختلف، می‌تواند کارساز باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی، با بیان اینکه مرکز پاسخ‌گویی به شبهات با موضوع پژوهش مرتبط است، تصریح کرد: این مرکز پاسخ‌گویی به شبهات را از طریق راه‌های ارتباطی مختلف دنبال می‌کند و به‌زودی پاسخ چندرزبانه را نیز راه‌اندازی می‌کند.

وی با اشاره به اینکه امروز به دنبال استفاده از ظرفیت هوش مصنوعی در پاسخ به شبهات هستیم، یادآور شد:

نشست علمی به‌مناسبت چهلمین روز ارتحال آیت‌الله سیدمحمدمهدی موسوی الخراسان از سوی دبیرخانه کنگره امناءالرسل، با ارائه حجج اسلام والمسلمین: محمد‌های یوسفی غروی و محمدجواد طبعی، از اساتید سطوح عالی حوزه علمیه و مختاری رئیس مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه، ۱۸ آبان در سالن همایش مجمع جهانی اهل‌بیت ^(علیهم‌السلام) برگزار شد.

• ورود به میدان تحقیق کتاب‌ها به‌خصوص کتاب‌های برجسته علمای پیشین

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد‌های یوسفی غروی، استاد درس خارج حوزه علمیه قم در این نشست، با اشاره به تاریخچه خاندان آل خراسان، اظهار کرد: مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی موسوی الخراسان نجفی فرزند مرحوم آیت‌الله آقا سیدحسن موسوی الخراسان نجفی است. پدر ایشان از شاگردان فاضل مرحوم آیت‌الله سید‌های‌ شیرازی بود که کتاب‌های تهذیب و استبصار مرحوم شیخ طوسی را تحقیق کرد و این دو کتاب با تحقیق مرحوم آیت‌الله سیدحسن خراسان چاپ شده و در دسترس است. وی افزود: مرحوم آیت‌الله سیدحسن خراسان پیش‌نماز مسجد شیخ انصاری شهر نجف اشرف معروف به مسجد ترک‌ها بود. زمانی که امام خمینی ^(علیه‌السلام) به نجف تبعید شدند، ایشان نماز جماعت خودشان را در این مسجد آغاز کردند و پس از خروج امام راحل ^(علیه‌السلام) از عراق، امامت نماز جماعت در مسجد شیخ انصاری به مرحوم آیت‌الله سیدمحمدمهدی خراسان منتقل شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی غروی ادامه داد: همان‌طوری که مرحوم آیت‌الله سیدحسن خراسان با تحقیق کتاب‌ها سر و کار داشت، فرزند ایشان، مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان نیز، وارد میدان تحقیق کتاب‌ها به‌خصوص کتاب‌های برجسته علمای پیشین شد.

وی بیان کرد: سپس مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان، متصدی مقدمات علمی کتاب‌های علمای شیعه شد و مقدمات ایشان با مقدمات بسیاری از کتاب‌هایی که در گذشته چاپ شده بود، تفاوت داشت و آن مقدمات، به سطح و محتوای علمی مقدمات مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی موسوی خراسان نمی‌رسید. لذا من خیلی از اوقات تلاش می‌کردم که در صورت امکان، کتاب‌هایی را که با مقدمات علمی و تحقیقی مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان چاپ شده بود، به دست بیاورم.

• باید فکری به حال کتاب‌های موجود در نجف

در نشست هم‌اندیشی مدیران حوزه‌های علمیه هندوستان با معاونان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تأکید شد

نشست هم‌اندیشی جمعی از مدیران حوزه‌های علمیه هندوستان با معاونان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه با ارائه حجج اسلام والمسلمین؛ ملکی قائم‌مقام مدیر حوزه‌های علمیه، حسینی کوهساری مسئول مرکز ارتباطات و امور بین‌الملل حوزه‌های علمیه، مقیمی حاجی معاون پژوهش حوزه‌های علمیه

ملاطوری معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه و عابدی امام جمعه بمبئی

۱۷ آبان در سالن جلسات آیت‌الله حائری مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برگزار شد.

فرق و ادیان فعالیت دارند.

• انگرداری حوزه در بیش از ۴۰ سند بالادستی

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری هم در این نشست، اظهار کرد: در این جلسه به دنبال راهکارهای تقویت تعامل و همکاری با حوزه علمیه هندوستان هستیم. وی با اشاره به اینکه جامعة المصطفی به نوعی بعد بین‌الملل حوزه‌های علمیه است، مطرح کرد: در کشور حدود هزار حوزه علمیه داریم که نیمی از آن حوزه علمیه بردران و نیمی دیگر، حوزه علمیه خواران هستند. مسئول مرکز ارتباطات و امور بین‌الملل حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه این حوزه‌ها سطح ۱ و سطح ۲ را اجرا می‌کنند، عنوان کرد: غیر از این حوزه‌های علمیه، حدود ۱۵۰ مرکز تخصصی داریم که در سطح ۳ و ۴ فعالیت می‌کنند.

وی با اشاره به اینکه حدود ۷۰ مرکز از این مراکز تخصصی، به مسائل فقهی و دروس سنتی حوزه اختصاص دارد، خاطرنشان کرد: سایر مراکز نیز، مباحث غیرفقهی اِزجمله کلام و... را دنبال می‌کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری، با بیان اینکه ۱۰۰ هزار طلبه خواهر و ۱۵۰ هزار طلبه برادر داریم، تصریح کرد: در مجموعه حوزه‌های علمیه ۱۲ هزار استاد نیز تدریس می‌کنند که ۷۰۰ نفر آن‌ها اساتید سطوح عالی و درس خارج هستند.

وی با بیان اینکه همچنین ۶ هزار محقق و پژوهشگر داریم، یادآور شد: ۱۸۰ مجله علمی در مراکز حوزوی در سه سطح علمی پژوهشی، علمی ترویجی و علمی تخصصی منتشر می‌شود.

مسئول مرکز ارتباطات و امور بین‌الملل حوزه‌های علمیه با بیان اینکه در کشور ۱۳۵۰ مجله علمی و تخصصی منتشر می‌شود، بیان کرد: مجموع مجله‌های عرصه دینی، حوزوی و فقهی که در کشور منتشر می‌شود، بیش از ۳۰۰ مجله است.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری، با اشاره

در نشست علمی به‌مناسبت چهلمین روز ارتحال آیت‌الله موسوی الخراسان

از مزایای علمی آیت‌الله خراسان، اشرف بر حوادث فعلی جهان اسلام بود

اشرف شود

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدجواد طبعی هم در این نشست، اظهار کرد: مرحوم آیت‌الله سیدمحمدمهدی خراسان با وجود سن بالایی که داشت، در عالم تحقیق و در عالم تألیف و در عالم تدریس، بد طولایی داشت..

این استاد حوزه علمیه قم با اشاره به ویژگی‌های مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان اظهار کرد: ایشان، شخصیت بزرگواری بودند که از شاگردان آیت‌الله سیدحسن خراسان، آیت‌الله‌العظمی خونی و آیت‌الله‌العظمی حکیم ^(علیه‌السلام) به‌شمار می‌رفت و از علمای متعدد شیعه و سنی اجازه روایت داشت.

وی ادامه داد: مرحوم آیت‌الله سیدمحمدمهدی خراسان، انسان زاهدی بود و در منزل ساده‌ای زندگی می‌کرد و با وجودی که شخصیت برجسته‌ای در نجف اشرف بود؛ اما در هزینه کردن سهم امام احتیاط زیادی داشت.

این استاد حوزه علمیه قم افزود: در زمان حکومت صدام، برخی از کتاب‌های علمای حوزه علمیه نجف، از جمله مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان از بین رفت. باید

پاسخگویی به شبهات ادیانی را دنبال می‌کنند.

• امروز برخی از مدارس علمیه به مدرسه بین‌المللی تبدیل شده‌اند

حجت‌الاسلام والمسلمین فتواتی مدیر مدرسه علمیه معصومیه ^(علیه‌السلام) در این نشست، اظهار کرد: امروز به مسئله رشد متوازن در مدارس علمیه توجه ویژه می‌شود.

وی با اشاره به اینکه ریل‌گذاری حوزه به سمتی می‌رود که تبلیغ در صدر امور قرار بگیرد، مطرح کرد: همچنین مسئله قرآن و حدیث در مدارس علمیه، یک موضوع مهم است که به‌خوبی به آن‌ها پرداخته می‌شود.

مدیر مدرسه علمیه معصومیه ^(علیه‌السلام) قم با بیان اینکه بسیاری از مدارس علمیه، امروز مرکز زبان دارند و طلاب بیش از یک زبان را آموزش می‌بینند، عنوان کرد: امروز برخی از مدارس علمیه، از مدرسه معمولی به مدرسه بین‌المللی تبدیل شده‌اند.

وی با اشاره به اینکه مدارس علمیه امروز به رشد و تربیت تخصصی توجه ویژه دارند، خاطرنشان کرد: در کشور مدارس نخبگانی با عنوان استعداد‌های درخشان وجود دارند که مدیران برخی از این مدارس، از طلاب هستند.

حجت‌الاسلام والمسلمین فتواتی با بیان اینکه سهمیه آموزش و پرورش یک سهمیه مهم در تعلیم و تربیت است، تصریح کرد: همچنین دوره‌هایی برای تربیت مبلغ در دانشگاه‌ها شکل گرفته است که مبلغ را برای دانشگاه آماده می‌کنیم.

وی با اشاره به اینکه مسئله تعالی و رشد مربیان یکی از موارد مهم است، یادآور شد: امروز با نگاه جامع و تخصصی مدیریت حوزه‌های علمیه دوره‌های علمی در حال برگزاری است.

مدیر مدرسه علمیه معصومیه ^(علیه‌السلام) اضافه کرد: یکی از اتفاقات توانمندسازی، ورود به عرصه‌های خدمت‌رسانی مانند هلال احمر و... است.

• در هندوستان ۷۰ زبان رایج وجود دارد

حجت‌الاسلام والمسلمین عابدی امام جمعه بمبئی هم در این نشست، اظهار کرد: شیعه بودن مردم ایران موجب شد که این کشور زیر سلطه آمریکا قرار نگیرد.

وی با اشاره به اینکه تاریخ تشیع نشان می‌دهد که هیچ‌گاه مرجعیت زیر بار استعمار نمی‌رود، مطرح کرد: این دغدغه در سراسر دنیا وجود دارد و با ایجاد شبهات به دنبال دور کردن مراجع هستند.

امام جمعه بمبئی با بیان اینکه پاسخ‌گویی به شبهات، یکی از وظایف حوزه علمیه است، عنوان کرد: حوزه‌های علمیه نماینده اهل‌بیت ^(علیهم‌السلام) هستند و باید مانند اهل‌بیت ^(علیهم‌السلام) به شبهات پاسخ دهند.

وی با اشاره به اینکه امروز مسیحیت و یهودیست علیه مسلمانان متحد شده‌اند، خاطرنشان کرد: هندوستان بیش از ۷۰ زبان دارد؛ ولی شیعیان تنها قرآن را به ۳ زبان هندی ترجمه کرده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین عابدی اضافه کرد: اگر طلاب ما به تمام این زبان‌های رایج در هندوستان آگاه باشند، قطعاً تبلیغ دینی با شکل بهتری دنبال می‌شود.

وی در پایان تأکید کرد: باید سطح علمی طلاب هندوستان ارتقا پیدا کند.

• نقش زن در تربیت خانواده مؤثر است

مدیر جامعه‌الزهر ^(علیه‌السلام) شهر لکهنو نیز در این نشست، بر لزوم تقویت مدارس علمیه هندوستان تأکید کرد و افزود: باید فرهنگ‌های سنتی حوزه حفظ شود؛ همچنین باید بانوان طلبه به پوشش‌های خود اهمیت ویژه‌ای دهند.

سرکار خاتم رباب زیدی، با بیان اینکه باید به فرهنگ حوزه عمل شده و عقاید حفظ شود، عنوان کرد: زن در خانواده مسئولیت تربیتی را بر عهده دارد که باید این وظیفه را در اولویت خود قرار دهد.

عجله‌ای برای انتشار آن نداشتند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مختاری اظهار کرد: از مزایای علمی آیت‌الله خراسان، جامعیت و اطلاع بر منابع شیعه و سنی و اشراف بر حوادث فعلی جهان اسلام بود. ایشان در همین سن ۹۵ سالگی، شبکه‌های ماهواره‌ای را نگاه و در فضای مجازی جستجو می‌کردند تا نظریات مخالفین شیعه و جریانات فعلی جهان اسلام را رصد کنند و با توجه به آن، کتاب و مقالاه بنویسند.

وی بیان کرد: آیت‌الله خراسان از طرفداران انقلاب اسلامی ایران بودند و خاطرات زیادی از انقلاب داشتند؛ اما مایل به تظاهر نبودند و نمی‌خواستند که از پیروزی انقلاب اسلامی، وجهات و جایگاهی کسب کنند.

رئیس مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه تصریح کرد: بسیار به‌جاست که آثار آیت‌الله خراسان به فارسی ترجمه شود؛ چون ایشان در جامعه فارسی‌زبان شیعه، شناخته‌شده نیست و برگزاری کنگره امناءالرسل، نقش مهمی در معرفی ایشان داشت. ایشان هیچ قدم و تلاشی برای معرفی نام خود برنداشت و در اهدای مطالب و مقالات علمی خود به دیگران، بسیار دست‌ودل‌باز بود.

• آیت‌الله خراسان عجله‌ای برای چاپ آثار علمی خود نداشت

دبیر کنگره علمی امناءالرسل هم در این نشست با بیان اینکه ایشان در سن ۹۶ سالگی روزانه سه تا پنج ساعت را به پژوهش می‌گذراند، اظهار کرد: مرحوم آیت‌الله خراسان، دقت‌های علمی خاصی در پژوهش‌های خود داشت که سعی کردیم، این دقت‌ها را در همایش بزرگداشت آیت‌الله خراسان تبیین کنیم تا قابل استفاده برای محققان باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین رضا اسکندری، ادامه داد: مرحوم آیت‌الله سید محمدمهدی خراسان، هیچ عجله‌ای برای تألیف و چاپ کتاب‌های خود نداشت. پس از برگزاری کنگره علمی امناءالرسل، هشت جلد کتاب مربوط به مرحوم آیت‌الله خراسان چاپ شد و ایشان در زمان برگزاری کنگره، اجازه‌ای این کتاب‌ها را نداد.

دبیر کنگره علمی امناءالرسل با اشاره به سیره مرحوم آیت‌الله خراسان، اظهار کرد: ایشان ورود به جناح‌بندی‌های سیاسی نداشت؛ البته پدر ایشان مرحوم آیت‌الله سیدحسن خراسان، نقش‌آفرینی سیاسی داشت و برای تقویت امام خمینی ^(علیه‌السلام)، یک نوبت نماز در مسجد خود را به ایشان واگذار کرد و مقدمات برپایی جلسه درس امام خمینی ^(علیه‌السلام) را در این مسجد فراهم نمود.

گزارش: رحیم کریمی